

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Філософський факультет
Кафедра філософії та методології науки
Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора
з науково-педагогічної роботи
Ольга ХАРЧЕНКО

«___» _____ 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ФІЛОСОФІЯ

Для здобувачів освіти

галузь знань
спеціальність
освітній ступінь
освітня програма
вид дисципліни

**I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»
І6 «Технології медичної діагностики та лікування»
«Бакалавр»
«Лабораторна діагностика»
обов'язкова**

Форма здобуття освіти	денна
Навчальний рік	<u>2025/2026</u>
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: **Юрій Павлов**, к.ф.н., доцент кафедри філософії та методології науки
Інна Савинська, к.ф.н., доцент кафедри філософії та методології науки

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.

КИЇВ – 2025

Розробники: Юрій Павлов, к.ф.н., доцент кафедри філософії та методології науки [підпис]

Інна Савинська, к.ф.н., доцент кафедри філософії та методології науки [підпис]

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри філософії та методології науки

[підпис] (Сергій ПЕТРУЩЕНКОВ)

Протокол № 12 від «23» травня 2025 р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Протокол від «20» 06 2025 року № 13

Голова науково-методичної комісії [підпис] (Ірина МАСЛІКОВА)

«20» 06 2025 року

Схвалено науково-методичною комісією ННЦ «Інститут біології та медицини»
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Протокол від «24» 06 2025 року № 9

Голова науково-методичної комісії [підпис] (Тетяна ШЕВЧЕНКО)

«24» 06 2025 року

1. Мета дисципліни – сформувати в студентів знання та уміння застосування філософських знань під час проведення наукових досліджень, а також уявлень про основні проблеми філософії, які завжди мали і мають світоглядну спрямованість; сприяти формуванню і розвитку у студентів теоретичного мислення, здатності творчо розглядати явища і процеси навколишньої дійсності, володіння методологією пізнання та практичної діяльності.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні аспекти наступних шкільних дисциплін: «Людина і Світ», «Етика», «Історія», «Суспільствознавство».

Вміти отримувати, аналізувати та інтерпретувати інформацію щодо феноменів та аспектів буття світу й культури, розуміти сутність філософських проблем, тем, ідей, вміти аналізувати філософські та наукові тексти.

Володіти елементарними навичками сприйняття та аналізу інформації; критичного ставлення та прогнозування стосовно політичних, економічних, культурних подій та явищ.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна «Філософія» є обов'язковим освітнім компонентом освітньої програми для студентів освітнього рівня бакалавр за спеціальністю І6 «Технології медичної діагностики та лікування» ННЦ «Інститут біології та медицини». Навчальна дисципліна «Філософія» дає можливість долучити студентів до світоглядної та методологічної культури, накопиченої людством за всю історію свого існування, показати цілісний, інтегративний характер знань про навколишній світ, підкреслити принципову важливість для кожної людини її вільного світоглядного самовизначення, вибору активної життєвої позиції, творіння добра шляхом зміцнення власною діяльністю держави та суспільства. Філософія тут виступає світоглядною і водночас методологічною основою, на базі якої відбувається засвоєння гуманітарних, загальноосвітніх, фундаментальних та прикладних дисциплін. Значною мірою саме завдяки їй стає можливий вихід свідомості студентів за межі вузькопрофесійної підготовки, орієнтація на загальнолюдські цінності.

4. Завдання (навчальні цілі):

Основним завданнями дисципліни є:

навчити студентів самостійно орієнтуватись в палітрі філософських напрямків, течій і шкіл; сформувати вміння співвідносити філософські, світоглядні ідеї та теорії з практикою суспільного життя, включаючи дослідження граничних засад, найбільш загальних і глибоких ідей і принципів, які людина повинна використати в своєму житті та діяльності, в розумінні дійсності та ставленні до неї.

Згідно вимог Тимчасового стандарту Університету за спеціальністю І6 Технології медичної діагностики та лікування за першим (бакалаврський) рівнем вищої

освіти, галузь знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення», затвердженого наказом ректора Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 20.02.2025 р. за № 127-32; Освітнього стандарту вищої освіти України за спеціальністю 224 «Технології медичної діагностики та лікування» за першим (бакалаврський) рівнем вищої освіти (шостий рівень НРК України), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 19.12.2018 р. за № 1420, дисципліна забезпечує набуття студентами наступних компетентностей:

інтегральної:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми при виконанні досліджень в лабораторіях різного профілю, інтерпретації їх результатів та управлінні роботою лабораторії або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорії та методів відповідної науки та наявність відповідних практичних навичок і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальних:

ЗК01. Цінування та повага до різноманітності та мультикультурності.

ЗК02. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК17. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

фахових:

ФК8. Здатність застосовувати навички наукового дослідження для аналізу, оцінювання або розв'язання проблем.

ФК11. Здатність дотримуватися нормативних та етичних вимог до професійної діяльності та захищати право пацієнта на отримання допомоги/медичних послуг на належному рівні. Дотримуватись та впроваджувати стандарти професійної діяльності.

ФК12. Готовність до безперервного професійного розвитку.

Програмними результатами навчання є:

ПРН 3. Застосовувати сучасні комп'ютерні та інформаційні технології.

5. Результати навчання за дисципліною: (описуються з детальною достовірністю для розробки заходів оцінювання)

Результат навчання (згідно освітньої програми) (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	Історичні етапи розвитку філософії, її основні проблеми, напрямки та школи	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Усна доповідь, реферат, модульна контрольна робота, екзаменаційна робота</i>	6
1.2	Основні шляхи (способи) філософствування, функції та методи філософії як науки	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Усна доповідь, реферат, модульна контрольна робота, екзаменаційна робота</i>	6
1.3	Основні філософські проблеми (буття, матерія, свідомість, людина, суспільство, природа, практика, пізнання, цінності тощо) та специфіку їх трактування в різних філософських школах	<i>Лекція, самостійна робота</i>	<i>Модульна контрольна робота, реферат, екзаменаційна робота</i>	6
1.4	Понятійно-категоріальний апарат філософського знання	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Усна доповідь, реферат, модульна контрольна робота, екзаменаційна робота</i>	6
1.5	Особливості трактування онтологічних та гносеологічних проблем на різних етапах еволюції філософського знання	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Усна доповідь, реферат, модульна контрольна робота, екзаменаційна</i>	8

			<i>робота</i>	
1.6	Місце і роль філософії в суспільстві, її основні задачі	<i>Лекція, семінар, самотійна робота</i>	<i>Усна доповідь, реферат, модульна контрольна робота, екзаменаційна робота</i>	8
	Вміти:			
2.1	Самотійно опрацьовувати філософські тексти, здійснювати їх критичний аналіз	<i>Семінар, самотійна робота</i>	<i>Усні доповіді, презентація самотійного дослідження, аналіз філософського тексту, екзаменаційна робота</i>	7
2.2	Порівнювати світоглядні та ідеологічні парадигми, релігійні концепції, виділяти їх сильні і слабкі сторони	<i>Семінар, самотійна робота</i>	<i>Усні доповіді, презентація самотійного дослідження, екзаменаційна робота</i>	6
2.3	Вільно оперувати понятійно-категоріальним апаратом філософії, розвивати творчо-абстрактне мислення	<i>Семінар, самотійна робота</i>	<i>презентація самотійного дослідження, модульна контрольна робота, екзаменаційна робота</i>	6
2.4	Обґрунтовувати і відстоювати власну світоглядну і життєву позицію, виявляти, ставити та вирішувати світоглядні проблеми	<i>Семінар, самотійна робота</i>	<i>Усні доповіді, дискусії, презентація самотійного дослідження, аналіз філософського тексту, екзаменаційна робота</i>	7

2.5	Застосовувати отримані знання при аналізі і оцінці суспільних процесів та явищ	<i>Семінар, самостійна робота</i>	<i>Усні доповіді, модульна контрольна робота, екзаменаційна робота</i>	7
2.6	Аналізувати світоглядно-філософські ідеї в контексті проблематики різних філософських та природничих дисциплін	<i>Семінар, самостійна робота</i>	<i>Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, екзаменаційна робота</i>	7
	Комунікація:			
3.1	Використовувати власне знання іноземних мов для роботи з інформаційними інтернет-ресурсами, читати філософські тексти та критичну літературу в процесі підготовки до семінарських занять та написання самостійних робіт	<i>Семінари, самостійна робота</i>	<i>Усні доповіді, аналіз філософського тексту</i>	3
3.2	Презентувати результати проведених досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів	<i>Семінари, самостійна робота</i>	<i>Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, аналіз філософського тексту</i>	3
3.3	Вести полеміку стосовно філософських питань на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом філософії	<i>Семінари</i>	<i>Дискусії</i>	3
	Автономність та відповідальність:			
4.1	Самостійно шукати та опрацьовувати тексти різних електронних та письмових джерел	<i>Самостійна робота</i>	<i>Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, аналіз філософського тексту,</i>	4

			<i>екзаменаційна робота</i>	
4.2	Вирішувати самостійно комплексні завдання, що поставлені в індивідуальних роботах	<i>Семінари, самостійна робота</i>	<i>Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, екзаменаційна робота</i>	4
4.3	Самостійно приймати та обґрунтовувати власні рішення	<i>Семінари, самостійна робота</i>	<i>Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, екзаменаційна робота</i>	3

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання:

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
Програмні результати навчання																		
ПРНЗ. Застосовувати сучасні комп'ютерні та інформаційні технології.	+	+	+	+	+		+	+		+		+	+	+		+	+	

7. Схеми формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. *Усні доповіді* – РН 1.1-1.2, 1.4-1.6, 2.1-2.2, 2.4-2.6, 3.1-3.2, 4.1-4.3 – 10/7 балів.
2. *Участь у дискусії* – РН 2.4, 3.2, 3.3, 4.1, 4.2 – 10/7 балів.
3. *Самостійна робота (реферат, аналіз філософського тексту та презентація самостійного дослідження)* – РН 1.1-2.4, 2.6-3.2, 4.1-4.3 – 20/12 балів.
4. *Підсумкова контрольна робота* – РН 1.1-1.6, 2.3, 2.5 – 20/10 балів.

7.2 Організація оцінювання:

Підсумкова оцінка з освітнього компонента в цілому, підсумковою формою контролю за яким встановлено іспит, визначається як сума оцінок (балів) за всіма успішно оціненими результатами навчання під час семестру (оцінки нижче мінімального порогового рівня до підсумкової оцінки не додаються) та оцінки, отриманої під час іспиту.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх змістовних компонентів навчальної дисципліни. Загальна семестрова оцінка складається із балів, отриманих за: 1) усні доповіді, 2) участь в дискусіях на семінарах, 3) самостійну роботу (реферат, аналіз філософського тексту, презентацію самостійного дослідження), 3) підсумкову контрольну роботу.

При простому розрахунку отримуємо:

	<i>Семестрова кількість балів</i>	<i>Екзамен</i>	<i>Підсумкова оцінка з дисципліни</i>
<i>Мінімум</i>	36	24	60
<i>Максимум</i>	60	40	100

Форма проведення іспиту усно-письмова. Результатами навчання, які оцінюються на іспиті, є РН 1.1-2.6, 4.1-4.3. Максимальна кількість балів, яка може бути отримати здобувачем освіти під час іспиту, становить 40 балів.

Іспит складається з двох частин:

1. Тестова частина (20 питань з варіантами відповідей, серед яких одна правильна) – 20 балів.

2. Усна частина – студент отримує білет з двома усними питанням, кожне з яких оцінюється у 10 балів).

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни, оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів.

Перескладання семестрового контролю з метою покращення позитивної оцінки не допускається.

Умови допуску до іспиту: Обов'язковою умовою допуску до іспиту є відпрацювання всіх семінарських робіт та написання модульної контрольної роботи і реферату. Здобувач освіти не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше ніж 36 балів.

Критерії оцінювання:

- ***Усна доповідь***

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу, першоджерела.

4 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності.

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, першоджерела. Має у відповіді суттєві неточності.

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді.

- ***Доповнення / участь в дискусіях:***

2 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми.

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

- ***Самостійна робота у вигляді реферату (аналізу філософського тексту, презентації самостійного дослідження):***

18-20 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість письмової роботи.

13-17 балів – студент у достатньому обсязі розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність та достовірність в письмовій роботі. Допускаються несуттєві неточності.

8-12 балів – студент у достатньому обсязі розкриває зміст поставленого завдання, але не самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну додаткову літературу, робота містить суттєві неточності.

1-7 балів – студент розкриває зміст поставленого завдання фрагментарно та поверхово. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

• **Підсумкова контрольна робота у письмовій формі:**

17-20 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов’язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність письмової роботи

13-17 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності.

10-13 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ п/п	Теми лекційних і семінарських занять та форми самостійної роботи студента	години		
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
1.	Тема 1. Філософія, коло її проблем, роль в житті суспільства і людини.	2	2	
2.	<i>Написання реферату по обраному питанню лекції</i>			6
3.	Тема 2. Антична філософія та філософія європейського Середньовіччя.	2	4	
4.	<i>Опрацювання уривку з першоджерела Платона чи Арістотеля.</i>			8
5.	<i>Самостійне дослідження з порівнянням основних етапів еволюції європейського світогляду від теологічного до наукового.</i>			6

6.	Тема 3. Новоевропейська та німецька класична філософія.	2	4	
7.	<i>Самостійне дослідження з аналізом творчості обраного представника новоєвропейської філософії.</i>			6
8.	<i>Опрацювання уривку з першоджерела І. Канта чи Г. Гегеля.</i>			8
9.	Тема 4. Некласична європейська філософія.	2	4	
10.	<i>Самостійне дослідження з аналізом творчості обраного представника некласичної філософії.</i>			6
11.	<i>Опрацювання уривку з першоджерела Ф. Ніцше, З. Фрейда чи А. Камю.</i>			8
12.	Тема 5. Філософська думка в Україні.	2	4	
13.	<i>Самостійне дослідження з аналізом творчості обраного представника української філософії.</i>			4
14.	<i>Опрацювання уривку з першоджерела Г. Сковороди чи П. Юркевича.</i>			8
15.	Тема 6. Основні аспекти філософської онтології. Філософський зміст проблеми свідомості.	2	4	
16.	<i>Написання реферату по обраному питанню лекції.</i>			6
17.	<i>Самостійне дослідження з аналізом основних підходів до сучасного бачення проблеми свідомості</i>			6
18.	Тема 7. Антропологічні ракурси філософського знання. Суспільство: основи філософського аналізу.	2	4	
19.	<i>Самостійне дослідження основних підходів до розуміння людини і суспільства в рамках класичної і сучасної філософської думки.</i>			4
<i>Підсумкова модульна контрольна робота</i>			2	
ВСЬОГО		14	30	76

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекції – 14 год.

Семінарські заняття – 30 год.

Самостійна робота – 76 год.

9. Рекомендована література:

Основна:

1. Александрова О. В. Філософія Середніх віків та доби Відродження: Підручник. – К.: Видавець ПАРАПАН, 2002. – 169с.
2. Ворбертон Н. Коротка історія філософії. Пер. з англ. А. Марховська, Київ: Наш формат, 2023. 224 с.
3. Воронюк О.Л. Філософія: підручник / О.Л. Воронюк. – 3-є вид., переробл. та допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 216с.
4. Горський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій: Навчальний посібник. – К.: Наукова думка, 1997. – 285с.
5. Гусев В. І. Західна філософія Нового часу. XVII – XVIII ст.: Підручник. – 2-ге вид., стереотип. – К.: Либідь, 2000. – 368с.
6. Історія української філософії: Підручник. – К.: Академвидав, 2008. – 624с.
7. Історія української філософії: Хрестоматія / М. В. Кашуба (упоряд.). – Львів.: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2004. – 356 с.
8. Історія філософії: Підручник / Ярошовець В.І., Бичко І.В., Бугров В.А. та ін.; За ред. В.І. Ярошовця. – К.: Видавець ПАРАПАН, 2002. – 774с.
9. Історія філософії України. Навч. посібник / Упорядники М. Ф. Тарасенко, М. Ю. Русин, А. К. Бичко та ін. – К.: Либідь, 1994. – 416с.
10. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії: Навч. посібник. – Львів: Світ, 2001. – 320с.
11. Кушаков Ю. В. Нариси з історії німецької філософії Нового часу. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 572с.
12. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. – 607с.
13. Петрушенко В. Л. Філософія: підруч. для студентів вищ. закл. освіти. / 5-те вид. – Львів: Новий світ-2000, 2018. – 504 с.
14. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій: Підручник для студентів вищих закладів освіти. – Львів: «Новий світ-2000», 2021. – 504 с.
15. Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. Навчальний посібник. Видання друге, перероблене та доповнене. – К.: Центр навчальної літератури, Інкос, 2006. – 624с.
16. Причепій Є.М, Черній А.М., Чекаль Л. А. Філософія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Академвидав, 2006. – 592с.
17. Рассел Б. Історія західної філософії /Пер. з англ. Ю. Лісняка, П. Тарашука. - К.: Основи, 1995. – 759с.
18. Рьод В. Шлях філософії : XIX-XX століття : посібник / Вольфганг Рьод ; переклад з німецької М.Д. Култаєвої, В.І. Кебуладзе, В.М. Терлецького. – К.: Дух і літера, 2010. – 366с.
19. Скринник М. Філософія : навчальний посібник / Михайло Скринник, Лілія Фльорко, Микола Фльорко. – Львів: Ліга-Прес, 2015. – 477с.

20. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями: Хрестоматія / Міжнародний фонд "Відродження" / С.Л. Удовік (ред.), В.В. Лях (упоряд.), В.С. Пазенок (упоряд.). – К.: Ваклер, 1996. – 428с.
21. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремінін, В. В. Ільїн. – К.: Книга, 2005. – 528с.
22. Філософія: Навч. посіб. / Л. В. Губерський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко та ін.; За ред. І. Ф. Надольного. – 6-те вид., випр. і доп. – К.: Вікар, 2006. – 456с.
23. Філософія науки, техніки, архітектури: навчальний посібник / Чорноморденко І. В. та ін. Київ: 7БЦ, 2025. 308 с.
24. Філософія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. Л.В.Губерського. – Харків: Фоліо, 2013. – 510с.
25. Філософія: підручник для студентів вищ. навч. закл. / Л.В. Губерський, В.П. Андрущенко, А.О. Баумейстер, І.С. Добронравова, В.В. Ільїн // За ред. Л.В. Губерського. – Вид. 2-ге, перероб. і допов. – Харків: Фоліо, 2018.– 620с.
26. Філософія: підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / авт. кол.; за ред. О.В. Рябініної, Л.І. Юрченко. – Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2021 . – 286с.
27. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В.Губерського. К.: Знання, 2009. – 624с.
28. Філософія: хрестоматія для бакалаврів фіз-мат. і природн. спеціальностей. У 2 т. Т.1. Філософська пропедевтика / авт.-упоряд. І.С. Добронравова, О.В. Руденко, О.В.Комар та ін.; заг. ред. І.С. Добронравової, О.В. Руденко. – 2-ге вид., доп.– К.: ВПЦ «Київський університет», 2020. – 879 с.
29. Філософська думка в Україні: Бібліографічний словник / В.С. Горський, М. Л. Ткачук, В. М. Нічик та ін. – К.: Пульсари, 2002. – 244с.
30. Фюрст Марія, Тринас Юрген. Філософія / Пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. – К.: Дух і Літера, Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2018. – 544 с.
31. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана. Філософія: Підручник. – Львів: Місіонер, 2020. – 786 с.
32. Philosophy and General Philosophy of Medicine: study guide. / I.V. Vasylieva, A.Yu. Vermenko. – Kyiv: AUS Medicine Publishing, 2019. – 240 p.

Додаткова:

1. Андрущенко В.П., Губерський Л.В., Михальченко М.І. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підручник для вищих навч. закл.. – 3-тє вид., випр. та доп. – К.: Генеза, 2006. – 656с.
2. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. – К.: Мала академія Наук України, 2017. – 238 с.
3. Історія філософії: Словник / За заг. ред. В.І. Ярошовця. – К.: Знання України, 2005. – 1200с.
4. Лой А. та ін. Основи практичної філософії: підручник [для студентів вищих навчальних закладів] / Анатолій Лой та інші. – К. : Меритократ, 2016. – 400с.
5. Лютий Т. Пригоди філософських ідей Західного світу / Тарас Лютий. – К. :

Темпора, 2019. – 384с.

6. Філософія. Курс лекцій: Навч. посібник (Бичко І. В., Табачковський В. Г., Горак Г. І. та ін. – 2-е вид. – К.: Либідь, 1994. – 576с.
7. Філософія: Підручник / Бичко І. В., Бойченко І. В., Табачковський В. Г. та ін. – 2-ге вид., стереотип. – К.: Либідь, 2002. – 408с.
8. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо // Вид. 2-ге, перероб. та доп. – Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. – 440 с.
9. Філософія: Підручник (Г. А. Заїченко, В.М. Сагатовський, І. І. Кальний та ін.; За ред. Г. А. Заїченка та ін. – К.: Вища школа, 1995. – 455с.
10. Філософський енциклопедичний словник / НАН України; Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди / В. І. Шинкарук (голова редколегії) та ін.; Л. В. Озадовська, Н. П. Поліщук (наукові редактори); І. О. Покаржевська (художнє оформлення). – К.: Абрис, 2002. – 742 с.

Перелік рекомендованих електронних джерел (для самостійного опрацювання):

1. Августин Сповідь <http://194.44.152.155/elib/local/sk750294.pdf>
2. Аквінський Т. Коментарі до Арістотелевой «Політики». К.: Основи. 2003. (djvu) https://chtyvo.org.ua/authors/Akvinskyi_Toma/Komentari_do_Aristotelevoi_Polityky/
3. Арістотель Нікомахова етика. К., 2002. http://am.history.univ.kiev.ua/Nikomakhova_etyka.pdf
4. Арістотель Політика. К., 2003. <http://aps-ua.org/wp-content/uploads/2017/04/Aristotel-1.pdf>
5. Арістотель. Метафізика (фрагменти)/ Читанка з філософії. К.: Довіра, 1992. Т.1: Філософія стародавнього світу. С. 149-164. https://shron1.chtyvo.org.ua/Aristotle/Metafizyka_frahmenty.pdf?
6. Боецій Розрада від філософії <https://javalibre.com.ua/java-book/book/292504>
7. Вітгенштайн Л. Tractatus Logiko-Philosophicus. Філософські дослідження. Київ: Основи, 1995. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/vitgen.html>
8. Гайдеггер М. Шлях до мови // Дорогою до мови. Л.: Литопис, 2007. https://shron1.chtyvo.org.ua/Heidegger_Martin/Shliakh_do_movy.pdf?
9. Гайдеггер М. Що це таке філософія? https://stud.com.ua/42190/filosofiya/haydegger_take_filosofiya
10. Гадамер Г.-Г. Істина і метод. основи філософської герменевтики. <http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/gadamer.html>
11. Гегель. Г. В.Ф. Феноменологія духу. К.: Основи, 2004. http://aps-ua.org/wp-content/uploads/2017/03/Fenomenolohia_Dukhu-1.pdf
12. Гельвецій К.А. Про людину, її розумові здібності та її виховання. К., 1994. https://chtyvo.org.ua/authors/Helvetsii_Klod_Adrian/Pro_liudynu_ii_rozumovi_zdibnosti_ta_ii_vykhovannia/

13. Гоббс Т. Левіафан. К.: Дух і Літера, 2000. <http://aps-ua.org/wpcontent/uploads/2017/03/%D0%B3%D0%BE%D0%B1%D0%B1%D1%81.pdf>
14. Гуссерль Е. Криза європейських наук і трансцендентальна феноменологія// Філософська думка, 2002. №3. С134-149. https://shron1.chtyvo.org.ua/Husserl_Edmund/Kryza_yevropeiskyykh_nauk.pdf?
15. Декарт Р. Метафізичні розмисли. К.: Юніверс, 2000. <http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/Dekart/index.html>
16. Декарт Р. Міркування про метод. К.: Тандем, 2001. http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/decart_metod.htm
17. Джексон Ф. Чого не знала Мері? <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Djekson.html>
18. Добронравова І.С. Ідеали і типи наукової раціональності. - К.: ВЦ "Київський університет". – К.: 1999 , с. 24-28. <http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/dobr-ideal.html>
19. Добронравова І.С. Ставлення людини до природи: синергетичний аспект. //Філософія. Антропологія. Екологія. –Альманах. Випуск перший. / <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dobr-ecology.htm>
20. Камю А. Міф про Сізіфа. <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3221&page=6>
21. Кант І. Відповідь на запитання Що таке Просвітництво? // Мислителі німецького Романтизму. Івано-Франківськ, 2003. С. 158-161. <https://vpered.wordpress.com/2019/07/04/kanterklarung/>
22. Кант І. Критика чистого розуму. К.: Юніверс, 2000. http://aps-ua.org/wp-content/uploads/2017/03/Krytyka_chystoho_rozumu.pdf
23. Кант І. Прологомени до кожної майбутньої метафізики. К.,2005. <http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/Kant/index.htm>
24. Крисаченко В.С. Людина і біосфера <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/krisachenko/krisa.html>
25. Леві-Строс К. Структурна антропологія. К., 1997. https://shron1.chtyvo.org.ua/Levi-Strauss_Claude/Struktura_mifiv.pdf
26. Ліотар Ж.-Ф. Постмодерністська ситуація / Після філософії: кінець чи трансформація? К., 2000. С.71-90. http://aps-ua.org/wp-content/uploads/2017/03/Sytuatsia_postmodernu.pdf
27. Лок Д. Два трактати про правління. К.: Наш формат, 2020. <http://aps-ua.org/wp-content/uploads/2017/03/government.pdf> 37. Людина в складному світі / за ред. Н. В. Кочубей, М. О. Нестерової; вступне слово В.П. Адрущенко // http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/humen_2017_.pdf
28. Мак`явеллі Н. Державець. <https://knigogo.com.ua/knigi/derzhavets/>
29. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. К., 1993. https://chtyvo.org.ua/authors/Nietzsche_Friedrich/Tak_kazav_Zaratustra/
30. Паскаль Б. Думки. часопис. К.: Дух і Літера, 2009. https://shron1.chtyvo.org.ua/Pascal_Blaise/Dumky.pdf?
31. Платон. Діалоги. К.: "Основи", 1995. (djvu) <https://chtyvo.org.ua/authors/Plato/Dialohy/>

32. Платон. Бенкет. Л.: Видавництво Українського Католицького Університету, 2018. (djvu) https://chtyvo.org.ua/authors/Plato/Benket_vyd_2018_ukrhrets/
33. Рікер П. Про інтерпретацію
https://shron1.chtyvo.org.ua/Riceur_Paul/Pro_interpretatsiu.pdf
34. Роттердамський Е. Похвала Глупоті...
<https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3963>
35. Руссо Ж.-Ж. Про суспільну угоду. К., 2001.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Russo_ZhanZhak/Pro_suspilnu_uhodu_abo_pryntsypy_politychnoho_prava.pdf
36. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо. К., 2001. http://aps-ua.org/wp-content/uploads/2017/03/Buttia_i_nischo_frahmenty.pdf
37. Сенека. Моральні листи до Луцілія. К., 2017. (djvu)
https://chtyvo.org.ua/authors/Seneca/Moralni_lysty_do_Lutsiliia_vyd_2017/
38. Фройд З. Вступ до психоаналізу.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Freud_Sigmund/Vstup_do_psykhoanalizu.pdf?
39. Фройд З. Три нариси з теорії сексуальності // Психологія і суспільство. 2008. N 4. С. 45- 91.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Freud_Sigmund/Try_narysy_z_teorii_seksualnosti.pdf?
40. Фром Е. Мати чи бути. К., 2010. http://aps-ua.org/wp-content/uploads/2017/03/Maty_chy_buty7.pdf
41. Фром Е. Втеча від свободи. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019. 288 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Fromm_Erich/Vtecha_vid_svobody/
42. Шеллінг Ф.В. Про відношення образотворчих мистецтв до природи // Мислителі німецького Романтизму. Івано-Франківськ. Вид-во "Лілея-НВ", 2003. С. 364-372.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Schelling_Friedrich/Pro_sut_nimetskoi_nauky_frahment.pdf?
43. Юнг К.Г. Архетипи колективного несвідомого (фрагменти)
https://shron1.chtyvo.org.ua/Yung_Karl/Arkhetypy_kolektyvnoho_nesvidomoho_fr.pdf?
44. Ясперс К. Осьова епоха // «І». Л., 1990. №3.
https://chtyvo.org.ua/authors/Jaspers_Karl/Osiova_epokha_frahment/

Інформаційні ресурси:

<http://philsci.univ.kiev.ua/>
<http://www.uct.kiev.ua/~sofi>
<http://www.synergetics.org.ua/>
<https://www.filosof.com.ua>
<http://www/utm.edu/research/iep/>

Сайт кафедри філософії та методології науки.
 Центр практичної філософії.
 Українське синергетичне товариство.
 Інститут філософії імені Г.С. Сковороди.
 Філософська енциклопедія (англ.мовою)